

Vrienden van het Natres Museum

**Het ontstaan van de
VLK Luchtafweerdienst**

Het Vrijwillig Landstormkorps Luchtafweerdienst is het jongste onderdeel van de vrijwillige landstormkorpsen. Werd het VLK Lucht**wacht**dienst reeds opgericht in 1921 (zie onze Nieuwsbrief nummer 15 van december 2005), de Luchtafweerdienst pas in het jaar 1939.

Luchtverdediging eist een zo volledig mogelijk beheersen van de lucht boven objecten/gebieden van militair belang. Zo'n luchtkolom is dan te onderscheiden in diverse lagen. In ons land was voortsnog voorzien in het bestrijken van de te verdedigen ruimte op een hoogte boven de 2000 meter. Hiervoor gebruikte men luchtdoelgeschut van een kaliber van 7,5 cm. Onder die 2000 meter werd dit geschut onnauwkeurig en was het somtijds zelfs niet mogelijk het in te zetten. Handhaving van onze neutraliteit zou dus in gevaar kunnen komen als een agressor onder die reeds genoemde 2000-metergrens zou gaan opereren.

Dat onze luchtverdediging heel mager-tjes was werd én duidelijk én zichtbaar in de dagen van de conferentie in München (1938). Toen die dagen met grote haast moest worden gemobiliseerd bleek dat slechts drie batterijen luchtdoelartillerie – lees: negen vuurmonden – te veld konden worden gebracht. Hoewel deze noodtoestand aan insiders reeds bekend was kregen nu ook de hoogste autoriteiten kennis van deze voor onze landsverdediging zorgelijke toestand. De opbouw van onze luchtverdediging laten wij in dit stuk verder buiten beschouwing en gaan onze blik richten op het VLK Luchtafweerdienst.

De beperkte afweer van rijkswege beoogde bescherming te geven aan objecten van groot militair of wel vitaal algemeen belang. Deze waren deels gelegen in enkele grote centra.

Grote instellingen van handel en industrie en gemeentelijke en provinciale nutsbedrijven kwamen in de gevarenzone te liggen. Men moest dus op eigen verdediging bedacht zijn.

De gedachte van bescherming en verdediging van huis en haard, van eigen werkplaats en bedrijf bleek op dit moment gezond en levensvatbaar. Captains of industry en regering sloegen de handen ineen.

Enorm hoge kosten zouden gemoeid zijn bij het vergroten van de luchtverdedigingscapaciteit zeker met geschut van een kaliber van 7,5 cm. Bovendien bleef de luchtkolom beneden de 2000 meter onbeschermd. Even werden gedachten ontwikkeld inzake ballonversperringen en vergroting van de jachtvliegdiens. Beide werden verworpen.

Uit financieel oogpunt leek het wel mogelijk om 2 cm-geschut aan te schaffen. Ook was dit geschut nog betrekkelijk gemakkelijk te verkrijgen. Het leende zich bovendien uitstekend om daarvoor landstormvrijwilligers op te leiden. Fabrieken en bedrijven konden dan eenvoudig worden beveiligd. Efficiënt gebruik van vuurmonden zou kunnen worden verkregen door één te verdedigen complex te maken van bedrijven en fabrieken die in elkaars nabijheid waren gelegen.

Deze grondslagen werden de richtsnoe-

In dit nummer:

Het ontstaan van de VLK Luchtafweerdienst.

1

Actueel: "Tiendaagse Veldtocht"

2

Onze burens in het Museumpark G. Het Wielrijdersmuseum

3

De International Military Music Society, afd. Nederland

4

..... zou...een
grote eer voor
ons huidige
Korps zijn...

ren bij het oprichten van de afdelingen van het VLK-LAD. Amsterdam en Rotterdam waren de eersten die zich op een eigen luchtafweerdienst wierpen. Bij het uitbreken van de oorlog was helaas in Amsterdam nog geen resultaat geboekt, in Rotterdam was in mei 1940 een afdeling die slechts twee maanden oud was. Alle materiaal was dan ook nog niet aanwezig en de geoefendheid was onvoldoende.

De rij van afdelingen van het VLK-LAD werd geopend door Delft, daarna volgde de Zaanstreek, Den Haag, Leeuwarden, Utrecht en Rotterdam. Zij hebben zich allen goed geweed in de meidagen van '40 en zijn dan ook geëerd in zijn besluit van 18 mei 1940, waarin generaal Winkelman onze luchtverdediging in die spannende dagen veel lof toezwaaide en de VLK-LAD in het bijzonder noemde.

Het zou dan ook een grote eer voor ons huidige Korps zijn als het korpsvaandel het vaandelopschrift "Nederland mei 1940" zou mogen voeren.

(Beschikking van 18 mei 1940)

A. Kok
luitenant-kolonel b.d.
voorzitter

Actueel:

"Tiendaagse Veldtocht"

Op Korpsniveau is belangstelling ter zake van het optreden van de Schutterijen in de 19^e eeuw. Van die Schutterijen bewaart ons Korps de traditie.

Laatstelijk is er dan ook in "November-Romeo" een artikel verschenen over hun optreden tijdens de Tiendaagse Veldtocht (2 – 12 augustus 1831). Een artikel dat op het niveau van het Commando Landstrijdkrachten (CLAS) de aandacht trok.

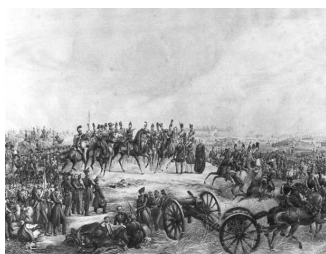
Het aandeel in deze veldtocht was groter – 19 bataljons – dan dat van de reguliere infanterie – 16 bataljons. Gevechtscontact bleef niet uit. Enerzijds leverde dat helaas een aantal gesneuvelden op, anderzijds toch ook een aantal gedecoreerden. Van een in Hasselt buitgemaakt kanon werden herinneringsmedailles geslagen. Voor de vrijwilligers zelfs met de aandui-

ding "vrijwilliger" er op en een aparte kleur lint.

De belangstelling voor de Tiendaagse Veldtocht is aanleiding geworden om in onze permanente opstelling een vitrine te herinrichten. De opstelling zal in de komende tijd nog wat verbeterd worden. Maar nu reeds zijn een ransel, een trom en een overjas – zgn. kapotjas – in de expositie opgenomen. Daarnaast ook een oorkonde vanwege de waardering van Koning Willem I – inclusief het herinneringskruis – voor deelname aan deze gebeurtenis.

Als vriend van ons museum hopen wij u voor een bezoek weer te mogen begroeten.

A. Kok
luitenant-kolonel b.d.
voorzitter

Onze burens in het Museumpark

G. Het Wielrijdersmuseum

De geur alleen al! Dat strijdlustige en toch sympathieke bouquet van canvas, leer en katoen, die maffe, legergroene melange waardoor een dienstplichtige b.d. direct wordt teruggeleid naar de mooiste tijd van zijn leven.

Ah! Snuif, snuif!...

Dat bereik je alleen door duizenden gebruikte helmen, slaapzakken, koppels, gevechtspetten, pekingpakken en legercape's in één ruimte op te slaan, liefst met de ramen dicht.

Michiel Hegener schrijft in een krantenartikel over legerdumps over een "geestverruimend kazerne-aroma, dat herinneringen losmaakt aan betere tijden".

Een beschrijving ook van de geur van de collecties van het Natresmuseum en van het Wielrijdersmuseum, die ondergebracht zijn in gebouw 125 ?

Nee, zeker niet. In dit gebouw zijn het de ogen, die aan hun trekken komen.

In 1972 werd een Wielrijdersmuseumcollectie bijeengebracht, die jarenlang te bezichtigen was in de Isabellakazerne te 's-Hertogenbosch.

In de jaren 90 van de vorige eeuw kwam de verzameling naar de Harskamp. In gebouw 125 kunnen we voorwerpen en foto's bewonderen. Een fraaie maquette van de Isabellakazerne staat in het midden van de ruimte.

Een 90 jaar oude oud-Wielrijder, de heer J. van Leeuwen, is een paar dagen in de week in het museum te vinden.

Op enthousiaste wijze vertelt hij over het museum en over de Wielrijders en hun

wederwaardigheden:

1894. Bij de Grenadiers en Jagers (Den Haag), 4 R.I. (Gouda) en 7 R.I. (Amsterdam) werd de opleiding van dienstplichtigen tot Wielrijders ter hand genomen.

1903 – 1906. De Regimentspatrouilles nemen deel aan de Cavaleriemanoevres op rijwielen van zes Nederlandse fabrieken. De Simplex- en de Fongers-rijwielen blijken de beste te zijn.

1927. Oprichting van het Wielrijdersmuziekkorps, voornamelijk bestaande uit dienstplichtigen.

1940. In de maand mei vochten de twee Regimenten o.a. in de Alblasserwaard en op het Eiland van Dordrecht. Voorts in de Residentie en in de omgeving van Bleiswijk. Zij hadden 77 gesneuvelden en 74 zwaargewonden.

In 1946 werden de Regimenten officieel opgeheven. Niet iedereen was het daarmee eens en nauwelijks twee jaar na de opheffing werd er gestart met een nieuwe opleiding.

In 1949 kwamen 750 rijwielen van het merk Burgers E.N.R. beschikbaar. Zes compagnieën waren operationeel. Maar in 1950 veranderde alles weer en was het definitief afgelopen.

In het Museumpark treffen we dicht bij het Infanteriemuseum de Muziektent en het Monument aan. In 1932 schonken de officieren en de onderofficieren een muziektent. Deze werd op het middenterrein van de Isabellakazerne geplaatst. Deze kazerne ging in 1993 dienst doen als opvangcen-

---

..... "in de maand mei vochten de twee Regimenten o.a. in de Alblasserwaard en op het Eiland van Dordrecht.

Uitreiking standaard
1928

MUSEUM KORPS NATIONALE RESERVE

Vrienden van het Natres Museum

Redactie Nieuwsbrief:

Museum Natres, ISK Harskamp,
MPC 41 C,
Postbus 9,
6732 ZG Harskamp.

Telefoonnr. 0318—454194, bgg 454192

E-mail:

A.Dorresteijn@MINDEF.NL

trum voor asielzoekers.

De Muziektent moest in de Harskamp geheel opnieuw worden opgebouwd. De oude bevond zich in een dermate slechte staat, dat men hem niet kon verplaatsten.

Ook het Monument moest opnieuw worden opgebouwd. Op koperen platen zijn met bronzen letters de namen en de rangen van de gesneuvelden vermeld en de plaatsen, waar zij vielen.

Jaarlijks wordt bij het Monument een herdenking gehouden. Dit jaar voor het laatst.

Er zijn nog ongeveer 30 Wielrijders, van wie de jongste 87 jaar oud is.

Kap drs. C. Kuip

DOOR VRIJWILLIGE INZET WEERBAAR

De International Military Music Society, Afdeling Nederland presenteert:

het Jubileumboek 25 jaar militaire muziek. Speciale uitgave t.g.v. het 25 jarig bestaan van de IMMS Nederland. Het boek telt 112 bladzijden (handcover) in full color en behandelt de geschiedenis van alle Nederlandse militaire muziekkorpsen (waaronder de Fanfare Korps Nationale Reserve) tussen 1981 en 2006. Ook wordt de geschiedenis van de IMMS beschreven met (o.a.) aandacht voor ontwikkelingen in de buitenlandse militaire muziek. Het boek is samengesteld uit bijdragen van verschillende auteurs en staat onder eindredactie van E. Voorhaar.

Tevens verschijnt t.g.v. dit jubileum een CD waarop alle huidige Nederlandse militaire orkesten hun kunnen laten horen. Ook de Fanfare Korps Nationale Reserve heeft enkele werken voor deze CD opgenomen. (Hierop vinden we representatieve werken uit de blaasmuziekwereld en bijzondere marsen).

Het boek is eind mei 2006 verschenen en kost ? 29,50. De CD kost ? 15,00 (excl.verzendkosten).

Bestellen kan door het bedrag over te maken naar het gironummer 14 74 968 t.n.v. Penningmeester IMMS te Naarden. De bestelde artikelen worden dan begin juni toegezonden.

Nadere informatie kunt u verkrijgen bij J. Kroes, Seringenlaan 15, 3871 CC Hoevelaken.